

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

(א) לקמן מג: (ע"ש),
(ב) ונעלה ה: (ע"ש),
(ג) ונעלה נד: (ע"ש),
(ד) לקמן נא: (תוספתא פ"ו
ע"ש), (ה) (שמות כג),
(ו) (שמות כג), (ז) כ"ל
צפרק, (ח) (ע"י מוס' וזמח"ס
על: ד"ה וצטרפה ומוס'
נדה נה. ד"ה שמה ומספוט
ערכין ה. ד"ה נפשות),
(ט) ש"ק לע"ב, (י) ע"י
מהרש"א.

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש כו', עד
מסור לחרש שוטה וקטן
חייב מה שאין בן באש.
חומר באש שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין בן
בשור. חומר בבור מבאש
שהבור תחלת עשייתו
לנוק ומסור לחרש שוטה
וקטן חייב. מה שאין בן
באש. חומר באש שדרכה
לילך ולהזיק ומועד לזולל
בין ובר הראוי לה כגון
עצים וכיוצא בהן, ובין
דבר שאין ראוי לה, כגון
כלים וכיוצא בהן, מה
שאינו בן בבור. וסומא
כרובו דפטר בגזק לזולל
בבור. והיא דלא תני
שהשור חייב בו את
הכלים מה שאין בן בבור,
שיריה כמו ששירי הטמון
שחייב בו השור מה שאין
בן בהמה. והי מפורש
בפרק הכותש צ"ל ליד, ומה
משנה המדליק את הגדיש
והיו בו כלים ר' יהודה
אומ' ישלם כל מה
שבתוכו, והכמי אומרי
אינו משלם אלא גדיש
ושלחטין כו'. ושירי נמי
חומר בשור שחייב בו
שור פסולי המוקדשין מה
שאינו בן בבור. ועיקר נמי
שור שנתן את הפרה
גדוסי' החם שור פסול
המוקדשין אדם ושור
חייבין ובור פטור, מאי
טעמי? קרא והמת יהיה
לו, במי שהמיתה שלו,
יצא זה שאין המיתה שלו.
נהי הוה שורא, אבל דש
בנירו לא הוה שורא
דשמעין ליה מדיקתו
ודרכו לילך ולהזיק.
ודברין פשוטין הן, ולא
הוצרכו לתכנס בנשים
קצרה אלא להיתם בנשים
לעמוד בהן המפורש
להיתם בידו כללות. פסי'
הכשרתי במקצת נזיק
חבתי בתשלומי נזיק כו'.
חיד הכשרתי מקצת נזיק,
חבתי בתשלומי נזיק
הכשר כל נזיק. פ"י היה
הבור חפזו ט' טפחי ובה
הרוספתו לו טפה,
נחתיבתי לשלם נזק אצלו
אני חפזתי הבור כולו.
וזה כיצד זה חפר בור ט'
כו', ודלא כו' דתניא
החופר בור ט' טפחי ובה
אחר והשלימו לי טפחי'
האחרון חייב. ר' אומ'
אחר אחרון למיתה אחר
שניה לנזיקין, ואוקמה ר'
פפא למיתה ודברי הכל.
פ"י מרבה בחבילות, מרבה
חבילי עצים לחזק
הדליקה.

מה שאין בן באש. אש לא חייב בה שריפת אדם שהיה לו לזכות
ואם כפות הוא המזעיר חייב מיתה וקס ליה דזרעה מיניה
דמפרש לקמן צפרק הכונס לאן לדיד (דף ק"א): וזין שאין ראוי.
לקמן מפרש לה. כל שור דקמני הכא צקין קמיידי ולא צנן ורגל:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשלישים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסרו לחרש שוטה וקטן חייב מה שאין
בן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין בן בשור חומר באש
מבבור וחומר בבור מבאש חומר בבור
מבאש שתחילת עשייתו לנוק מסרו לחרש
שוטה וקטן חייב משא"כ באש חומר
באש מבבור שהאש דרכה לילך ולהזיק
ומועד לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין בן בבור
וליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין בן בבור הא מני
ר' יהודה היא דמחייב על נזקי כלים בבור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור
שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאינו בן בבור דבר הראוי לה מאי יניהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי יניהו כלים
מה שאין בן בבור אי ר' יהודה היא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נזקי כלים בבור
אלא לעולם רבנן היא ר' ותנא ושייר מאי
שייר דהאי שייר שייר טמון איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
לאתויי כלים אלא לאתויי ליחכה נירו
וסכסכה אבניו מתקיף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מבבור שהשור חייב בו שור
פסולי המוקדשין מה שאין בן בבור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר הק'
שייר דהאי שייר שייר דש בנירו אי משום
דש בנירו לאו שיוורא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נזיק: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נזיק חבתי בתשלומי
נזיק כהכשר כל נזיק כו' כו' החופר בור
תשעה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב ודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לנזקין רב פפא אמר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקיף לה רבי
זירא ותו ליכא והא איכא מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
דמי אילימא דבלאו איהו לא הוה מיגמר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
נמי מיגמר מאי קעביד מתקיף לה רב ששת
והא איכא מרבה בחבילה היכי דמי
אי

חומר בשור מבאש. הא ללא תני שהשור צ"ח משום דהוה בכלל
מסרו לחש"ו דזהכי תלי טעמא דפטור באש:
שייר טמון. דפטור באש ושור ובור חייב ופ"ה כגון צעט שור
צשק מלא כלים ושצנן וכן אש נפל צבור שק מלא תבואה
חייב ולא דק דכל מיילי ללאו צעלי
חיים ממעטיס מחמור דבור כמו
כלים כדלמך (צ"ק) צפרק הפרה (דף מ"ח):
גזי נפל לבור והבאיש מימיו לאחר
נפילה שהוא פטור משום דהוה שור
צור ומיס כלים:

ליחכה נירו וסכסכה אבניו.
גזי דש צנירו פרש"י
משא"כ צבור ללא שייך ציה חזק
קרקע משמע דפ"ה רואה לפרש כן
משא"כ צבור ללא שייך ציה חזק
ניר ואבניס וקשה לפי דאם כן היה
יכול להזכיר כמה חזקות שהאש
עושה דצבר הקצוע ששורף צימו
ושאר דברים הקצועין אלא י"ל
ליחכה נירו דחייב אף על פי שאין
רגילות שחזק אש ניר ואבניס כלל
מה שאין בן צבור דפחות מ' פטור
ממיתה כיון דלא רגילות להמת
צפחות מ':

שהשור חייב בו פסולי
המוקדשין מה שאין
בן בבור. כדדרשין מוהמת יהיה לו
מי שהמת שלו ופ"ה למה לי שור ולא
אדם טיפוק ליה מוהמת יהיה לו מי
שהמת שלו דפטורין שור פסולי
המוקדשין (ט) דמת אסור צהנלה
דדרשין גזירה שוה שם שם מעגלה
ערופה צפרק אין מעמידין (ע"ז כ"ט):
ואי משום שהשור מותר כדלמרינן
צפ"ק דערכין (דף ז) ה"ג שער
שור פסולי המוקדשין מותר כדלמרינן
צצבורות פ"ג (דף כה). ואפילו הכי
כיון שעיקרו אסור תשבי אין המת
שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמע
צשור ולא ממעטי מיניה אדם תדע
מדפרינן צפ' הפרה (לקמן נ"ג): ואיפוך
אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
נדרוש למי שהמת שלו והיכי מני
למימר הכי והא צשור משלם כופר
ואע"פ שאין המת שלו אלא על
כחך לא חיששין צהכי דפרשישית
דאשור קאי ובלאו הכי לא קשיא מידי
למאי דפרשישית לעיל דשור ולא אדם
איצטריך לעדד ולנכרי הקניו לישראל
שנפל לבור דההוא שרי צהנאה:
אחרון חייב. גם חזקין ורשאון
פטור מכולם וצפ' הפרה
(לקמן נ"ה). מפרש טעם דכתיבי כי יכרה
אחד ולא שנים לחיובי צתרא אחי ולא
קמא דלמך קרא והמת יהיה לו ההוא
דקא עביד שיעור מיתה:
ורגו ליבא. וא"ת נהי נמי דאיכא
טובא אטו כי רובלא ליתשיב
ולזיל וי"ל משום דדחיק לזוקמי מתני'
דלא כרבי או כרז פפא ולמיתה והיה
יכול להעמיד צניזקין וא"ת ולזוקמי
כגון שלא היה צו הצל למיתה ולא

הצל לניזקין שהיה רוחבו יתר על עומקו וצא אחר וסייד וכייד דמודה רבי דהאחרון חייב צין למיתה צין דלמך כדלמך רבי פפא
צפרק הפרה (לקמן דף ק"א). וי"ל דאין זה מקצת נזיק דאחרון עבד הכל:
(ט) בגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שלסתם צני אדם הוא שאלו לכל הצא מאליו לישב עליה כי סתם
ספסל עשוי לכך והיו כמתה מתמת מלאכה אצל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר צני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
צ"ל כגון פפא בר אבא אכולהו קאי מדקאמר צצמון דל"ל אי לאו את הוה יצנינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נשבר היו חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשני דצהדי דקסמן עלייהו אין צריך לפרש (ע"ה) דחייב אלא אחרון צלצד ומתוך כך פטר ארבעה צני אדם שיצבו
על ספסל אחד של אלמנה ושצרוהו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקאמר צצמון דכחו
נגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם צד ומתוך צדו מווענן לעמוד אצל שאר צני אדם שאין צדידין כל כך ואין סמיכתן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכו' חייבין ולפי זה צריך לומר דרז פפא עצמו צא לתוך מה שהקשה ותו ליכא:

פ"ה א מיי פ"ח מהל'
מקי ממון הלכה א'
סמג עשין טו:
צ ב מיי פ"ב שם הלכה
פ:
צ"ג ד מיי שם הלכה י'
סמג עשין סח טור
ש"ע ח"מ ס' מי סעיף
טו:
צ"ב ה מיי פ"ד שם הלכה
ז סמג עשין שם
טוש"ע ח"מ ס' שני סעיף
ז:
צ"ג ו מיי פ"ו מהלכות
חובל ומזיק ה' י'
ועיין צ"מ מ"ש פה סמג
עשין ט טור ש"ע ח"מ ס'
שפ סעיף ז:

גליון הש"ס

גב' לאתויי כלים. עי'
לעיל ה ע"ב מוס' ד"ה כי
שמות: תוס' ד"ה שהשור
בו וא"ת ל"ל. ע"י משונת
ח"ס ס' קלו: בא"ד ואי
משום ובר. ע"י וזמח"ס דף
על ע"ב מוס' ד"ה
ועטרפס: